

Τίτλος Μαθήματος: Ευρωπαϊκοί εκπαιδευτικοί θεσμοί

Διδάσκοντες: Γιώργος Ζαρίφης, Νίκος Φωτόπουλος

Εξάμηνο	Έτος	Μονάδες ECTS
Γ	2 ^ο	10

Σκοπός του μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με ζητήματα που αφορούν στην οργάνωση και ανάπτυξη του θεσμικού πλαισίου που αφορά στη εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε). Συγκεκριμένα γίνονται αναφορές σε θεσμικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνθήκες, και αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από το 1990 και έπειτα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο οργανωτικό (θεσμικό και πρακτικό) πλαίσιο για την εκπαίδευση έτσι όπως διαμορφώνεται διαχρονικά στα κράτη-μέλη της Ε.Ε στις εγγενείς διαφορές τους αλλά και στις ομοιότητες που υπάρχουν, με συγκεκριμένες αναφορές τόσο στις ιστορικές συνθήκες που επηρέασαν την ανάπτυξή του όσο και στους φορείς (κρατικούς και μη) οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάληψη δράσης για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την επαγγελματική κατάρτιση, την οργάνωση δομών που αφορούν στην τυπική εκπαίδευση και στην ενίσχυση της αντίληψης για τη Δια βίου Μάθηση στην Ευρώπη σήμερα. Επιπλέον δίνεται έμφαση σε όλα τα βασικά εργαλεία που η Ε.Ε προωθεί σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής με στόχο τόσο την ανάλυση, ερμηνεία και κατανόησή τους όσο και την αξιολόγηση και την κριτική τους επισκόπηση.

Περιεχόμενο μαθήματος

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που θα συμμετέχουν θα πρέπει στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος να:

1. κατανοούν το ευρύτερο πλαίσιο για τη εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και τις σύγχρονες τάσεις και προοπτικές για το μέλλον και το ρόλο των κοινωνικών εταιριών.
2. είναι εξοικειωμένοι με τη θεσμική πολιτική στην Ε.Ε. και με αναφορές και αναλύσεις θεσμικών κείμενων που αφορούν στη εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση στην Ε.Ε.
3. γνωρίζουν τις οργανωτικές δομές για την εκπαίδευση στην Ε.Ε. Συγκεκριμένα με δράσεις και προγράμματα, προώθηση τοπικών δράσεων και χρηματοδότηση, στατιστικά στοιχεία για την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση στο σύνολο των κρατών- μελών.
4. εφαρμόζουν μια πολυπολιτισμική θεώρηση των θεσμών και των πρακτικών εκπαίδευσης ενηλίκων οι οποίες έχουν υιοθετηθεί στην Ευρώπη.
5. αναλύουν την "Ανοιχτή Μεθόδου Συντονισμού".

6. αναλύουν τα μέσα τα οποία αξιοποιούνται τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο για την ανάπτυξη της στρατηγικής για τη Δια βίου Μάθηση.
7. αξιολογούν τις βασικές παραμέτρους οι οποίες επιδρούν στην ανάπτυξη μιας κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για την εκπαίδευση.
8. αποτιμούν κριτικά τη σύγχρονη ανάγκη των Ευρωπαϊκών χωρών για συγκρότηση μιας "Ευρωπαϊκής Περιοχής για τη Δια βίου Μάθηση".
9. γνωρίζουν σε βάθος το πλαίσιο και τις βασικές συνιστώσες της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής
10. είναι σε θέση να κατανοούν και να ερμηνεύουν με τρόπο αναλυτικό τα βασικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής
11. έρχονται σε επαφή με τις βασικές τάσεις και στρατηγικές που ακολουθούνται στο πεδίο της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ε.Ε
12. μαθαίνουν να αξιολογούν και να αποκωδικοποιούν τα «σημαίνοντα και σημααινόμενα» των βασικών στρατηγικών της εκπαιδευτικής πολιτικής στη Ε.Ε μέσα από μελέτες περίπτωσης, καλές πρακτικές, κοινοτικά πρότζεκτς, κείμενα πολιτικής κ.ο.κ

Θεματικές ενότητες

Οι θεματικές ενότητες που θα αναπτυχθούν είναι οι ακόλουθες:

1. Εκπαιδευτική πολιτική στην Ε.Ε: οι βασικοί θεσμοί και ο προσανατολισμός τους.
2. Ο ρόλος των κοινοτικών θεσμικών οργάνων και η συνεισφορά των κρατών μελών στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συνεργασίας και συντονισμού.
3. Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές για το μέλλον της εκπαίδευσης στην Ε.Ε. και ο ρόλος των κοινωνικών εταιριών: δια βίου μάθηση, επαγγελματική εκπαίδευση κα κατάρτιση, ανώτερη εκπαίδευση.
4. Αναφορές και αναλύσεις θεσμικών κείμενων που αφορούν στην εκπαίδευση στην Ε.Ε.
5. Δράσεις και προγράμματα: προώθηση ευρωπαϊκών, εθνικών και τοπικών πρωτοβουλιών για την εκπαίδευση στα κράτη-μέλη.
6. Ζητήματα αναγνώρισης των προσόντων στην Ε.Ε και ο ρόλος των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών θεσμών: κινητικότητα, πιστοποίηση, εγκυροποίηση.
7. Οργάνωση μιας ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ε.Ε: ζητήματα οργάνωσης του θεσμικού πλαισίου για την εκπαίδευση στην Ε.Ε και ανάπτυξη σχετικών εργαλείων.
8. Παρουσίαση και ανάλυση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF).
9. Εργαλεία διασφάλισης ποιότητας στην εκπαίδευση στην Ε.Ε.
10. Εκπαίδευση, απασχόληση, κινητικότητα στο πλαίσιο της Ε.Ε
11. Συλλογικά συμφέροντα και εκπαιδευτική πολιτική στην Ε.Ε
12. Προκλήσεις και προοπτικές στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής

Αξιολόγηση

Προκειμένου να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τις διαπραγματευόμενες έννοιες κατά την πορεία των μαθημάτων θα οργανώνονται ασκήσεις, η πραγματοποίηση των οποίων θα συμβάλλει και στη διαμόρφωση της τελικής αξιολόγησης, ενώ σε ομάδες των 3 ατόμων θα κληθούν να σχεδιάσουν και να πραγματοποιήσουν μια μικρή έρευνα. Η αξιολόγηση θα είναι διαμορφωτική και τελική. Για τη διευκόλυνση των φοιτητών δίνεται και η κατάλληλη βιβλιογραφία και οι σχετικές οδηγίες.

Βιβλιογραφία

- Antikainen, A. (2001) Is Lifelong Learning becoming a reality? The case of Finland from a comparative perspective, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001.pp: 379-396.
- Asseraf, G.; Dossou, F. (2003). Guidelines for the development of common certificates and other reference tools. Sustainable professionalisation: European pilot project.
- Autere, Hanna (2009). Finnish approach on ECVET – National Qualifications System and ECVET procedures in Finland. In: M.O.T.O. Launch meeting, Roma, 31.3.2009.
- Azuolos, M. (2010). Be-TWIN, testing a joint ECVET-ECTS implementation. ECVET pilot projects. 4th Seminar: One year on – Progress to date. CCIP. Rome, 18/19 February 2010.
- Berlin Communiqué (2003). Realising the European Higher Education Area. Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin on 19 September 2003. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.bolognaberlin2003.de/pdf/Communique1.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- BMBF (Federal Ministry of Education and Research) (2010). DECVET – Development of a credit system for vocational education and training in Germany. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.decvet.net/en/Home/site__2/ [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].
- Bordeaux Communiqué (2008). The Bordeaux Communiqué on enhanced European cooperation in vocational education and training. Communiqué of the European Ministers for vocational education and training, the European social partners and the European Commission, meeting in Bordeaux on 26 November 2008 to review the priorities and strategies of the Copenhagen process. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc/bordeaux_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].
- Brandt, E. (2001) Lifelong Learning in Norwegian Universities, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001.pp: 265-276.
- Brown, T. (1999) Challenging globalization as discourse and phenomenon, *International Journal of Lifelong Education*, V18, n1, Jan-Feb.1999. pp: 3-17.
- Bultot, A. (2010). ECVET and the French Community of Belgium reform of vocational education and training. ECVET magazine, July 2010, No 1, p.13-14. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/DONWLOAD_ID_16369_ecvet_magazine_01_w eb_22_06.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].
- Busse, G. (2008). ECVET – European Credit System for Vocational Training. EinÜberblicküberaktuelleProjektezurEntwicklung und UmsetzungeineseuropäischenLeistungspunktesystems in der Berufsbildung in Deutschland. Stand: January 2009. <http://www.boeckler.de/forum/viewtopic.php?t=136>

[τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

Cedefop (2008a). The shift to learning outcomes: conceptual, political and practical developments in Europe. Luxembourg: Publications Office. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4079_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2008b). Validation of non-formal and informal learning in Europe: a snapshot 2007. Luxembourg: Publications Office. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4073_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2009a). The shift to learning outcomes: policies and practices in Europe. Luxembourg: Publications Office. (Cedefop Reference series, 72). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3054_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 16.7.2010].

Cedefop (2009b). The dynamics of qualifications: defining and renewing occupational and educational standards. Luxembourg: Publications Office. (Cedefop Panorama series). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5195_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2009c). Continuity, consolidation and change: towards a European era of vocational education and training. Luxembourg: Publications Office. (Cedefop Reference series; 73). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3055_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2009d). The development of national qualification frameworks in Europe (September 2009). Luxembourg: Publications Office. (Working paper; 4). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6104_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2009e). European guidelines for validating nonformal and informal learning. Luxembourg: Publications Office. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4054_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop (2010). Briefing note - Learning to change: vocational education and training reform 2002-10. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Ανακτήθηκε Νοέμβριος 21, 2012, από http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9042_en.pdf

Cedefop (2010): Κίνητρα για παροχή συνεχιζόμενης κατάρτισης από τις επιχειρήσεις -ώρα για αναθεώρηση; Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων.

Cedefop (2010a). Linking credit systems and qualifications frameworks: an international comparative analysis. Luxembourg: Publications Office. (Research paper; 5). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5505_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2010b). Learning outcomes approaches in VET curricula: a comparative analysis of nine European countries. Luxembourg: Publications Office. (Research paper; 6). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5506_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2010c). The development of national qualifications frameworks in Europe: August 2010. Luxembourg: Publications Office. (Working paper; 8). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6108_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

Cedefop (2010d). The development of ECVET in Europe. Luxembourg: Publications Office. Cedefop working paper; No 10. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6110_en.pdf

[τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop (2011): Τι να περιμένουμε όσον αφορά στις δεξιότητες στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας; Ενημερωτικό σημείωμα. Φεβρουάριος 2011.

Cedefop (2011a). Shaping lifelong learning: making the most of European tools and principles. Briefing note, December 2011. <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/19146.aspx> [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop (2011b). The development of ECVET in Europe: 2011. Luxembourg: Publications Office. Cedefop working paper; No 14. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6114_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013]. Cedefop (2012). Development of national qualifications frameworks in Europe: October 2011. Luxembourg: Publications Office. Cedefop working paper; No 12. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6112_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop (2012). Development of national qualifications frameworks in Europe: October 2011. Luxembourg: Publications Office. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6112_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop (2012): Trends in VET policy in Europe 2010-12. Progress towards the Bruges communiqué. Working Paper No 16. Luxembourg. Publication Office of the European Union.

Cedefop (2012a). The development of ECVET in Europe (2011). Luxembourg: Publications Office. Cedefop working paper; No 14. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6114_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

CedefopReferNet Austria (2010). A bridge to the future: European VET policy 2002-10: national policy report – Austria 2010.

CedefopReferNet Denmark (2010). A bridge to the future: European VET policy 2002-10: national policy report – Denmark 2010.

CedefopReferNet Germany (2010). A bridge to the future: European VET policy 2002-10: national policy report – Germany 2010. CedefopReferNet UK, (2010). A bridge to the future: European VET policy 2002-10: national policy report – UK 2010.

CedefopReferNet Netherlands (2010). A bridge to the future: European VET policy 2002-10: national policy report – Netherlands 2010.

Cedefop, (2010). A bridge to the future. European policy for vocational education and training 2002-10. Luxembourg. Publication Office of the European Union.

Cedefop; Coles, M.; Oates, T. (2005). European reference levels for education and training: promoting credit transfer and mutual trust. Study commissioned to the Qualifications and Curriculum Authority, England. Luxembourg: Publications Office. Cedefop panorama series; No 109. http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/pan/2005_5146_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Cedefop; Coles, Mike; Oates, Tim (2005). European reference levels for education and training promoting credit transfer and mutual trust. Study commissioned to the Qualifications and Curriculum Authority, England. Luxembourg: Publications Office. (Cedefop Panorama series; 109). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5146_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

- Cedefop; Le Mouillour, Isabelle (2005). European approaches to credit (transfer) systems in VET: an assessment of the applicability of existing credit systems to a European credit (transfer) system for vocational education and training (ECVET). (Cedefop Dossier series; 12). Luxembourg: Publications Office. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6014_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 13.4.2013].
- Cedefop; Winterton, J. et al. (2006). Typology of knowledge, skills and competences: clarification of the concept and prototype. Luxembourg: Publications Office. (Cedefop Reference series; 64). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3048_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Ciobanu, Gabriela (2009). Partnerships and involvement of competent institutions. COMINTER/RECOMFOR projects approach. In: EQARF/ECVET Moving from principles to implementation: launching conference, Brussels, 17-18 November 2009.
- Consell Català de Formació Professional (2007). II General Plan for Vocational Education and Training in Catalonia (2007-2010). November 2007. Barcelona. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Consell%20català%20de%20FP/00%20Documents/ARXIUS/II_Pla_FP.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Cookson, P. S. (1989) International and comparative adult education, Merriam, S. B., Cunnighman, P. M., (eds.) (1989) *Handbook of Adult and Continuing Education*, San Francisco, Jossey Bass. pp: 70-83.
- Council of the European Union (2004). Draft Conclusions of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on Common European Principles for the identification and validation of non-formal and informal learning. Brussels, 18 May 2004. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://libserver.cedefop.eu.int/vetelib/eu/pub/council/2004_0003_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Council of the European Union (2011). Council recommendation of 28 June 2011 on 'Youth on the move': promoting the learning mobility of young people. Official Journal of the European Union, C 199, 7.7.2011, pp. 1-5. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:199:0001:0005:EN:PDF> [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].
- Dietrich, F. (2012). Youth unemployment in Europe: theoretical considerations and empirical findings. Berlin, Germany: Friedrich-Ebert-Stiftung International Policy Analysis.
- Dreyfus, Stuart E.; Dreyfus, Hubert L. (1980). A five-stage model of the mental activities involved in directed skill acquisition. Berkeley: University of California. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.dtic.mil/cgibin/GetTRDoc?AD=ADA084551&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 27.6.2013].
- Dunkel, Torsten; Le Mouillour, Isabelle (2007). Qualifications frameworks and credit systems: a toolkit for education in Europe. European journal of vocational training, 2007/3, 2008/1, No 42-43, p. 184-202. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/42-en.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Eberhardt, Christiane (2009). CREDCHEM – Developing and testing a Credit System enhancing mobility in the chemistry sector. In: ECVET Pilot Projects meeting: Designing partnerships and understanding other learning contexts using learning outcomes. Paris, 2-3 July 2009. Available on Internet: http://www.ecvet-projects.eu/Admin/Documents/credchem_paris_0709.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

15.6.2013].

European Centre of Constitutional Law (2007): "Study for the Reorganisation and Development of the Secondary Technical and Vocational Education (STVE) in Cyprus".

European Commission & Cedefop (2008). Criteria and procedures for referencing national qualifications levels to the EQF. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/criteria_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Commission (2002). Declaration of the European Ministers of Vocational Education and Training, and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002, on enhanced European cooperation in vocational education and training 'The Copenhagen Declaration'. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/pdf/doc125_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 13.6.2013].

European Commission (2004). Maastricht Communiqué on the future priorities of enhanced European cooperation in vocational education and training (VET): review of the Copenhagen declaration of 30 November 2002. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/news/ip/docs/maastricht_com_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 5.6.2013].

European Commission (2005). European Credit System for VET (ECVET): technical specifications (report of the credit transfer technical working group). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/ecvt2005_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

European Commission (2006a). European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET). A system for the transfer, accumulation and recognition of learning outcomes in Europe. Commission Staff Working Document. SEC(2006) 1431, 31.10.2006. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/ecvt/work_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

European Commission (2006b). The Helsinki Communiqué on enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training: communiqué of the European Ministers of Vocational Education and Training, the European Social partners and the European Commission convened in Helsinki on 5 December 2006 to review the priorities and strategies of the Copenhagen Process. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/helsinki_com_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

European Commission (2007). Contributions to the ECVET consultation. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/ecvt/results_en.html [τελευταία πρόσβαση στις 7.6.2013].

European Commission (2008). Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 'An updated strategic framework for European cooperation in education and training'. SEC(2008) 3047. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2008:3047:FIN:EN:PDF> [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

European Commission (2009a). ECTS Users' Guide. Luxembourg: Publications Office. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc/ects/guide_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Commission (2009b). The European Credit System for vocational education and

training: ECVET: get to know ECVET better: questions and answers. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://cedefop.europa.eu/en/Files/4900-ATT1-1-ECVET_QA_FINAL.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 13.4.2013].

European Commission (2009c). ECVET: European credit system for vocational education and training. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc/ecvet/flyer_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013]. European Commission (2011). Using ECVET for geographical mobility: part II of the ECVET users' guide. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/2011-08-02_ECVET_Users_Guide_Mobility-Final.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

European Commission (2011a). The European credit system for vocational education and training: ECVET: get to know ECVET better: questions and answers: revised February 2011 (part I of the ECVET users' guide). http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc/ecvet/faq_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

European Commission (2011b). Using ECVET for geographical mobility: part II of ECVET users' guide. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/2011-08-02_ECVET_Users_Guide_Mobility-Final.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2004). Decision No 2241/2004/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on a single Community framework for the transparency of qualifications and competences (Europass). Official Journal of the European Union, L 390, 31.12.2004, p. 6-20. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://europass.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c1399/type.FileContent.file/EuropassDecision_en_US.PDF [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for education and training purposes: European quality charter for mobility (2006/961/EC). Official Journal of the European Union, L 394, p. 5-9 of 30.12.2006. http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_394/l_39420061230en00050009.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2008). Recommendation of the European Parliament and the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Official Journal of the European Union, C 111, 6.5.2008, p. 1-7. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=oj:c:2008:111:0001:0007:en:pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2009a). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training. Official Journal of the European Union, C 155, 8.7.2010, p.1-10. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2009b). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET). Official Journal of the European Union, C 155, 8.7.2009, p.11-18. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EN:PDF> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

European Parliament; Council of the European Union (2009c). Recommendation of the

European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European credit system for vocational education and training (ECVET). Official Journal of the European Union, C 155, 8.7.2009, pp. 11-18. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EN:PDF> [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

European Union (2011). Using learning outcomes: European qualifications framework series: Note 4. Luxembourg: Publications Office. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/Using_learning_outcomes.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013].

Fietz, G.; Le Mouillour, I.; Reglin, T. (2007). ECVET Reflector: study on the implementation and development of an ECVET system for apprenticeship. Bonn: BIBB. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/doc/reports/doc/ecvetref_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].

French Ministry of Education. Markowitsch, J.; Becker, M.; Spöttl, G. (2006). Zur Problematik eines European Credit Transfer System in Vocational Education and Training (ECVET). In: Philipp Grollmann, Georg Spöttl, Felix Rauner (Hg.). Europäisierung Beruflicher Bildung – eine Gestaltungsaufgabe. Hamburg: Lit, p. 173-1998.

Gelibert, Didier; Maniak, Richard (2007). Study on the feasibility of an ECVET system for apprentices (test phase). ECVET Connexion. Paris. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/pdf/doc171_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 6.6.2013].

Government of Catalonia (2009). Barcelona declaration on the contribution of the regions and territorial authorities regarding the organization and promotion of training mobility of individuals in initial vocational education and training. In: European Conference of the Regions for the promotion of mobility in Initial Vocational Educational and Training. Barcelona, Spain, 26-27 May 2009. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/declaracio_angles.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 22.6.2013].

Grace, A. P. (2000) Canadian and US adult learning (1945-1970) and the cultural politics and place of lifelong learning, *International Journal of Lifelong Education*, V19, n2, Mar.-Apr. 2000. pp: 141-158.

Hawley, J.; Souto, O.M.; Duchemin, C. (2010). 2010 update of the European inventory on validation of nonformal and informal learning: final report. <http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2011/77643.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 14.7.2013]. ECVET magazine 2010/ No 1. <http://www.cedefop.europa.eu/EN/news/16367.aspx> [τελευταία πρόσβαση στις 24.7.2013].

Henkel, M. (2001) The UK: the home of the Lifelong Learning University? *European Journal of Education*, V36, n3, 2001. pp: 277-289.

Jallade, J-P. (2001) From Continuing Education to Lifelong Learning in French Universities, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001. pp: 291-303.

Järvinen, A. (2001) VET Under Review in Finland: the impact of VET in secondary education, *European Journal of Education*, V36 N1, 2001. pp: 55-65.

Kokosalakis, N. (2001) Lifelong Learning in Greek Universities: policies, practices and prospects, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001. pp: 329-339.

Le Mouillour, Isabelle; Sellin, Burkart, Jones, Simon (2003). First Report of the Technical Working Group on Credit Transfer in VET: October 2003. Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training. The Copenhagen Process. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/twg_on_credit_transfer_progress_en.

pdf [τελευταία πρόσβαση στις 22.6.2010].

- Leirman, W. (1996) Euro-Delphi: a comparative study on the future of adult education in 14 countries between 1993-1995, *International Journal of Lifelong Education*, V15, n2, Mar-Apr.1996. pp: 125-138.
- Lischka, I. Kehm. B. (2001) Lifelong Learning in German Universities, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001.pp: 305-316.
- Lois 34255 (2009). Décret portant assentiment à l'Accord de coopération conclu à Bruxelles le 27 mars 2009 entre la Communauté française, la Région wallonne et la Commission communautaire française concernant la création du Service francophone des métiers et des qualifications, en abrégé « S.F.M.Q. ». D. 30- 04-2009 M.B. 02-07-2009. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/34255_000.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 8.6.2013].
- Lois 34461 (2009). Arrêté conjoint fixant l'entrée en vigueur du Service francophone des Métiers et des Qualifications. Bruxelles, 27 mai 2009. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/34461_000.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 8.6.2013].
- Luomi-Messerer, K. (2009). Using the VQTS model for mobility and permeability. Results of the Lifelong Learning project VQTS II. Vienna: 3s. Luomi-Messerer, Karin; Markowitsch, Jörg (2006). VQTS model. A proposal for a structured description of work-related competences and their acquisition. Vienna: 3s.
- Maguire, B. (2010). Issues arising from qualifications frameworks in Europe. In: Irish Bologna Expert Conference: National Qualifications Frameworks and the European Overarching Frameworks: Supporting Lifelong Learning in European Education and Training. Dublin, 15 April 2010. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.nqai.ie/documents/QualificationsFrameworksConf-April2010.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Maniak, Richard (2007). Cominter: presentation of the «import export sales assistant» common certification.
- Mas, P. H. (2008). Competence-based framework for medical assistance professions. Projekt MAP: ECVET LL-LdV-TOI-2007-AT-0029. Meerten, E. (2010). DECVET – a pilot initiative to encourage permeability and transparency in vocational education and training in Germany. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.bibb.de/en/54830.htm> [τελευταία πρόσβαση στις 15.6.2013].
- Ministry for Education; Ministry for Labour and Social Security; Ministry for Universities and Research (2009). National progress report on the implementation of the European Union Work Programme. 'Education and Training 2010'. Rome, Italy. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc/natreport09/italy_en.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Nöbauer, R. (2009). ECVET in Österreich. Vienna: Arbeitskammer.
- OECD (2012): Education at a Glance 2012: OECD Indicators. OECD Publishing. Ανακτήθηκε Νοέμβριος 3, 2012, από <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2012-en>
- OECD (2012): OECD Week 2012: Better Skills. Better Jobs. Better Lives. The OECD skills strategy executive summary. France: OECD Publishing. Ανακτήθηκε Νοέμβριος 10, 2012, από <http://www.oecd.org/general/50452749.pdf>
- Polder, K-J. (2001) Decentralization and adult education: a case study of the Netherlands, *International Journal of Lifelong Education*, V20 n3, May-Jun.2001. pp: 237-252.
- Psacharopoulos G. and Patrinos, H.A. (2002): Returns to investment in education: a further update. Policy Research Working Paper Series 2881, The World Bank.

- Quintini, P., Martin, J. & Martin S. (2007): The Changing Nature of the School-to-Work Transition Process in OECD Countries. *IZA Discussion Papers*, 2582.
- Reichert, S. (2010). The intended and unintended effects of the Bologna reforms. In: Higher Education Management and Policy. Paris: OECD, Vol. 22/1.
- Salonen, K. (ed.) (2009). Home care for older people: good practices and education in six European countries. EQUIP project 2007-2009. Turku.
- Schmidt, C. (2001) VET under review: a Balkan perspective from Macedonia, *European Journal of Education*, V36, n3, 2001. pp: 45-55.
- Sperle, C. (2010). Testing ECVET in master craftsperson education. SME Master Plus. Rome.
- Stamm-Riemer, I.; Loroff, C.; Minks, K.H.; Freitag, W. (2008). Die Entwicklung von Anrechnungsmodellen. ZuÄquivalenzpotentialen von beruflicher und hochschulischer Bildung. HIS: Forum Hochschule 13.
- Thalmaier, Maria (2010). International comparison of spheres of competence Key competences in tourism for the professions cook, hotel and gastronomy assistant, state certified hotel administrator and receptionist. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: http://www.ecvet-our.eu/pdfs/ECVETTOUR_IC_final%20report_en2.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- The N.E.T.WORK project ECVET System for 'No borders in tourism hospitality' European Training and WORK (2009). *ECVET Bulletin*, 2009/01, p.14.
- Tritscher-Archan, S.; Hafner, H. (2008). AMOR und SME-Master – zwei Projekte aus den Bereichen EQF und ECVET. *ibw-Mitteilungen*, 1. Quartal 2008.
- Tritscher-Archan, S.; Mayr, T. (2008). Austrian VET policy report: progress report on developments 2002-2008. Vienna: abfaustria. Available from Internet: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/policyreport/2008_PR_AT.pdf [τελευταία πρόσβαση στις 26.6.2013].
- Tritscher-Archan, Sabine; Luomi-Messerer, Karin (2008). Umsetzung von ECVET in der beruflichen Erstausbildung in Österreich. Vienna: ibw. (ibw-Schriftenreihe No 137/2008). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.ibw.at/html/fb/fb137.pdf> [τελευταία πρόσβαση στις 30.6.2013].
- Wilson, J. D. (2001) Lifelong learning in Japan – a lifeline for a 'maturing' society? *International Journal of Lifelong Education*, V20, n4, Jul.-Aug. 2001. pp: 297-313.
- Wolek, F. W. (1999): «The skill development processes of apprenticeship» in *International Journal of Lifelong Education*, V18, n5, Sep.-Oct. 1999. pp: 395-406.
- Young, Michael (2007). Qualifications frameworks: Some conceptual issues. In: *European Journal of Education*, Vol. 42, No 4, 2007, p. 445-457.
- Zarifis, G. K. & Gravani, M. N. (2013 forthcoming) (eds.): *Challenging the 'European Area of Lifelong Learning': a critical response*. Springer: Dordrecht, The Netherlands [Lifelong Learning Book Series]
- Zarifis, G. K. (2000) Vocational Education and Training policy development for young adults in the European Union : A thematic analysis of the EU trend of convergence towards integration, drawn from the brief presentation of the VET policies adopted in three Member States, *Research in Post-Compulsory Education*, V5, n1, 2000. pp: 91-114.
- Ευστράτογλου, Α. (2009): Διαρθρωτική ή κυκλική η ανεργία στην Ελλάδα σήμερα; ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ. Τεύχος 159 (2009), σελ. 18-29.
- Μπουτσιούκη Σ., (2006): Διαμόρφωση και ανάπτυξη πολιτικών εκπαίδευσης της Ε.Ε. και μεταλλαγές στο χώρο της αγοράς εργασίας. Μία αξιολογική προσέγγιση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών.

Πρόκου Ε. (2009): Εκπαίδευση ενηλίκων και διά βίου μάθηση στην Ευρώπη και την Ελλάδα, Αθήνα, Διόνικος.

Ρομπόλης, Σ. (2009): Η εργασία κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ. Τεύχος 159 (2009), σελ. 1-17.

Συμβούλιο της Ε.Ε. (2012): ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ης Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης (2012/C 398/01). Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (2013): Σχέδιο δράσης για την απασχόληση των νέων.